

In Velsen-Noord wordt sinds 2011 grondwateroverlast gemeld door bewoners en dat heeft geresulteerd in de oprichting van de Actiegroep Droge Kelders Velsen-Noord. De gemeente gaat in samenwerking met de bewonersvereniging op zoek naar oplossingen om grondwaterproblemen op te lossen. De bewoners nemen actief deel aan het onderzoek en deze vorm van samenwerking was voor de gemeente en bewoners nieuw.

Bewoners en gemeente bestrijden gezamenlijk grondwateroverlast

Grondwater heeft lak

Er ging nog een heel traject aan vooraf, voordat de samenwerking onstond. De gemeente wilde namelijk niet overhaast van start gaan. Om gehoor te geven aan de signalen van deze actiegroep, organiseerde de gemeente Velsen een bewonersavond in april 2014, waarbij de gemeente met bewoners heeft gepraat over de overlastsituatie. Centraal stond die avond het uitwisselen van informatie. De gemeente heeft de haar bekende gegevens gepresenteerd en heeft geluisterd naar de ervaringen van de bewoners. Die waren heel divers: van schimmels en reuzenzwammen in kruipruimtes en kelders tot aan gezondheidsklachten. Van de drukbezochte informatiebijeenkomst ging een duidelijk signaal uit; er was sprake van een probleem met grote omvang.

Bewoners en media riepen de gemeente op om direct maatregelen te treffen. Om verstandige keuzes te kunnen maken, heeft de gemeente de bewoners toegezegd om eerst een onafhankelijk grondwateronder-

zoek te laten uitvoeren. Het onderzoek moest duidelijk maken wat de ernst, oorzaken en gevolgen zijn, of het structureel is en wat eraan gedaan kan worden. Richard van Hardeveld, beleidsmedewerker riolering en grondwater bij de gemeente, koos er daarom voor om bewoners actief in het onderzoek te laten participeren. Vroegtijdig zijn de Actiegroep Droge Kelders Velsen-Noord, GGD Kennemerland en de woningcorporaties Stichting Woningbedrijf en Velison Wonen bij de opzet en uitvoering van het onderzoek betrokken. Want van meet af aan was duidelijk: grondwaterproblemen los je niet alleen op.

Uitgevoerd onderzoek

De gemeente zocht een bureau met specialistische ervaring op het gebied van maatschappelijke grondwaterproblemen in wijken, bouwkundige kennis en met het vermogen om complexe materie helder uit te leggen aan bewoners. De gemeente koos uiteindelijk ingenieursbureau Ware-

co. Het ingenieursbureau stelde een plan van aanpak op dat, inclusief kostenraming, is besproken met de gemeente én de actiegroep. De opzet van het onderzoek is hierdoor aangepast aan de belangen, wensen en lokale omgevingskennis van de bewonersvertegenwoordiging.

Kenmerkend voor de wijk is dat het in een overgangsgedebied ligt tussen de duinen en de polder. Op korte afstand verschilt de bodemopbouw en grondwaterstand sterk. Dit maakt het gebied hydrologisch gezien uitdagend. Redenen genoeg om een gedetailleerd onderzoek met maatwerk uit te voeren. Voor het in beeld brengen van de aard en omvang van de wateroverlast zijn bij de gemeente de meldingen met betrekking tot wateroverlast bestudeerd. De actiegroep en de woningcorporaties inventariseerden de grondwaterproblemen bij hun achterban met behulp van een door Wareco ontwikkelde (grond)waterenquête. Door archiefstudie zijn veranderingen in de omgeving geïnventariseerd. Er

aan perceelsgrenzen

is gebruik gemaakt van metingen en een gedetailleerd grondwatermodel, waarmee een helder beeld ontstond van de grondwater- en ontwaterings situatie.

Onderzoeksresultaten

Naast het uitgebreid analyseren van de grondwaterklachten, grondwatermetingen en regenval, is tijdens het onderzoek ook goed gekeken naar de bouwkundige situatie van woningen. Steekproefsgewijs zijn panden bezocht om na te gaan in hoeverre grondwater problemen veroorzaakte in verblijfsruimtes. Tegelijkertijd verrichtte de GGD onderzoek naar gezondheidseffecten van vocht- of schimmelproblemen in woningen.

De grondwaterstand is sinds 2011 hoger dan de jaren daarvoor. Via een tijdreeksanalyse is aangetoond dat dit wordt veroorzaakt door periodes met buitengewoon veel neerslag in de afgelopen jaren. Bewoners ervaren overlast doordat het grondwater in hun kelders dringt en voor natte

of vochtige kruipruimtes zorgt. Tot nu toe heeft dit niet geleid tot vochtoverlast in de bovenliggende woonruimtes. Als de grondwaterstand echter hoog blijft, is het waarschijnlijk dat in de toekomst wel vochtproblematiek in verblijfsruimtes zal ontstaan. Afgelopen winter is een normale hoeveelheid neerslag gevallen. Op de meeste locaties is de grondwaterstand inmiddels weer hersteld tot normale hoogte. Door de klimaatveranderingen is het aannemelijk dat de problemen gerelateerd aan de grondwateroverlast in de toekomst gaan toenemen en wellicht structureel worden.

Oplossing

Problemen kunnen worden voorkomen door het treffen van grondwatermaatregelen en bouwkundige maatregelen. Er zijn vele grondwatermaatregelen afgewogen. De aanleg van horizontale drainage gelijktijdig met een rioolvervanging is de meeste kansrijke en duurzame. De gemeente had daarom al vanaf 2004 structureel drai-

nage meegelegd bij rioolvervangingen. Deze drainage in de weg bleek voor een groot deel van de wijk met een kleibodem echter niet afdoende. Woningeigenaren zijn daarom ook aan zet om, bij voorkeur, bouwkundige maatregelen te treffen op private percelen. Voor de gebieden waar het riool nog niet aan vervanging toe is, is het nodig om een goede doelmatigheidsafweging te maken tussen korte of lange termijn maatregelen.

Evaluaties en bijsturing

Op verschillende momenten in het onderzoek zijn de voortgang en tussentijdse bevindingen besproken met de projectgroep. Dit om te horen of aan de verwachtingen werd voldaan en of de belangen goed werden behartigd. Vooral werd bekeken of er voldoende informatie was verzameld om een weloverwogen beslissing te kunnen nemen ten aanzien van maatregelen.

De projectgroep stelde in een vroeg stadium kritische vragen. Bijvoorbeeld of er

De gemeente gaat in samenwerking met de bewonersvereniging op zoek naar oplossingen om grondwaterproblemen op te lossen.

sprake is van een structurele of incidentele grondwatersituatie, welke maatregelen allemaal haalbaar zijn en wat de gevolgen zijn van klimaatveranderingen voor de grondwaterstand en eventuele maatregelen. De vragen zijn tussentijds beantwoord en verwerkt in het rapport. De actieve inbreng van de actiegroep heeft geleid tot een beter onderbouwd rapport, waarin alle betrokken partijen zich konden vinden. Met de tussentijdse evaluaties werden ook de gevoeligheden van de betrokken partijen vroegtijdig in beeld gebracht. Daarnaast zorgde deze aanpak ervoor dat het onderzoeksresultaat goed aansloot bij de verschillende belangen.

Tijdens bespreking van het eindrapport zijn er door de actiegroep kritische vragen gesteld die de gemeente mee kan nemen in de besluitvorming.

Voorlichting

Uiteraard zijn de onderzoeksresultaten en een aanpak voor het vervolg gecommuniceerd met de wijkbewoners. Vooraf werd door de projectgroep een eenduidige boodschap opgesteld. Vanwege de complexiteit van grondwaterproblemen en om onjuiste berichtgeving te voorkomen, heeft de gemeente er ook voor gekozen

om de problematiek samen met de actiegroep en Wareco vroegtijdig met de media te bespreken en toe te lichten. Dit heeft bijgedragen aan een objectievere berichtgeving en ervoor gezorgd dat de onderzoeksresultaten de bewoners bereikten.

De bevindingen zijn toegelicht op een informatieavond. Het ingenieursbureau lichtte hier de technische resultaten toe, de GGD de betekenis voor de gezondheid en de actiegroep vertelde over haar beleving en oordeel over het onderzoek. De gemeente richtte zich op de te nemen maatregelen die in samenhang met geplande rioolvervangingswerken worden uitgevoerd en schetste het vervolgtraject om tot doelmatigheidsafweging te komen voor eventuele korte termijnacties.

Succesfactoren

Het proces is niet afgerond met het onderzoeksrapport. De gemeente treft maatregelen tijdens de rioolvervangingswerken en blijft de situatie in Velsen-Noord monitoren. De GGD blijft actief reageren op gezondheidsvragen en de actiegroep blijft intermediair tussen bewoners en gemeente. Over andere maatregelen die op korte termijn te treffen zijn, moet het gemeentebestuur

nog een beslissing nemen. Het grondwateronderzoek samen met de inbreng van de actiegroep en bewoners tijdens de informatieavond, biedt het gemeentebestuur een goede basis voor een weloverwogen beslissing.

Door de actiegroep en andere belanghebbenden in het beginstadium bij het onderzoek te betrekken, zijn de gevoeligheden vroegtijdig in beeld gebracht en is belangrijke informatie samengevoegd. De betrokken partijen hechtten belang aan elkaars inbreng en argumenten. Dat leidde stap voor stap tot onderling vertrouwen. Het onderzoek is een succes geworden, voornamelijk vanwege een open sfeer. Door de gekozen aanpak is het duidelijk geworden dat grondwateroverlast niet uitsluitend een gemeentelijk probleem is, maar dat er een gezamenlijke opgave ligt. De samenwerking met de actiegroep en andere belanghebbenden is van groot belang geweest voor het onderzoek en zal dat zeker ook blijven tijdens de uitvoering van maatregelen. ■

**) Auteurs zijn werkzaam bij Wareco¹, gemeente Velsen² en Actiegroep Droge Kelders Velsen-Noord³.*